

**Uchwała Nr XIII/163/2020
Rady Gminy Czarna
z dnia 25 czerwca 2020r.**

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Czarna na lata 2020 – 2025

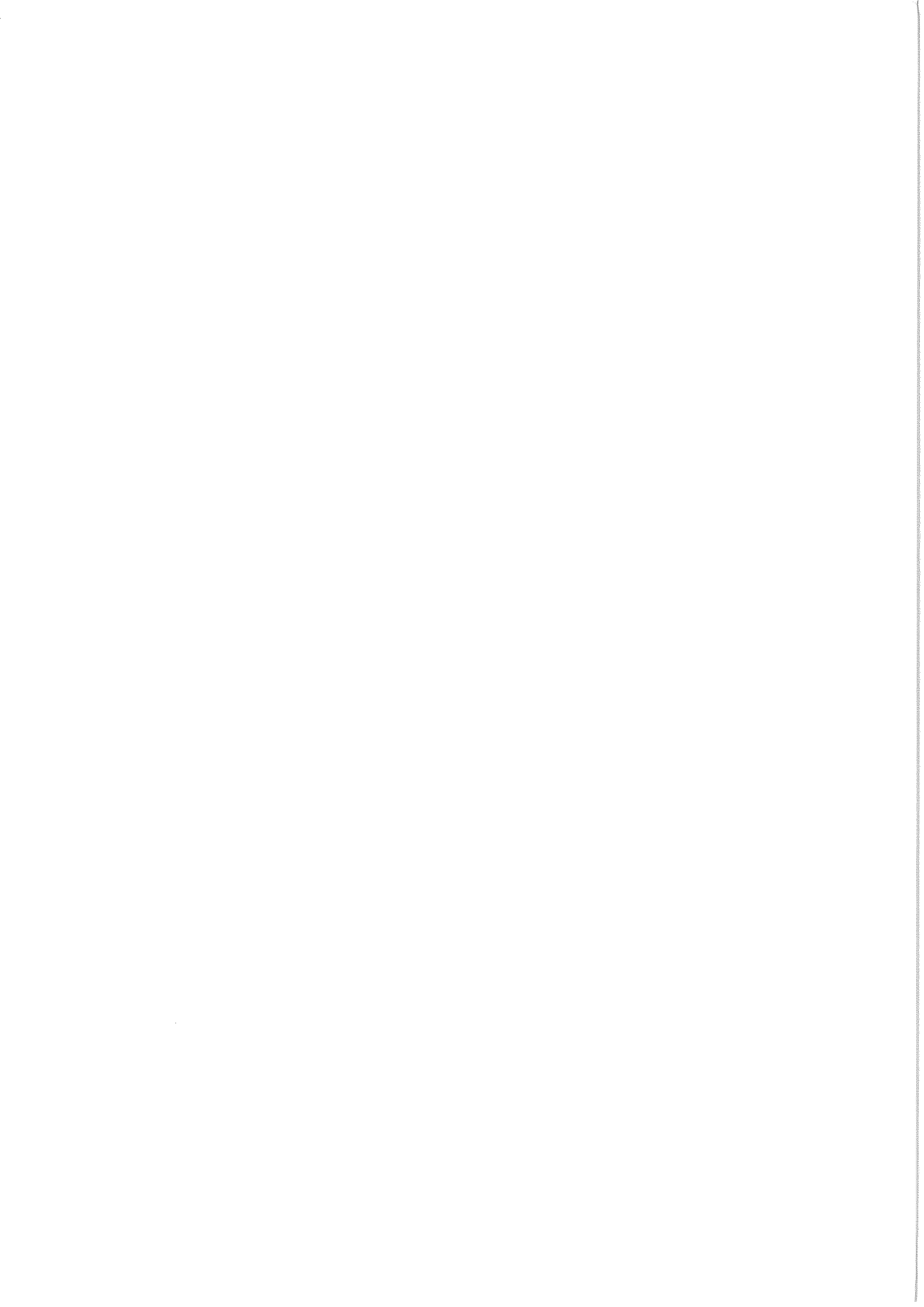
Na podstawie art.7 ust.1, art.18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020r., poz.218) Rada Gminy Czarna uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Czarna na lata 2020 –2025 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czarna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Zdzisław Jaromi

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
GMINY CZARNA
NA LATA 2020-2025

Przewodniczący Rady Gminy

Zdzisław Jaromi
Zdzisław Jaromi

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	3
1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	3
2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE	3
3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU	4
4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	7
5. ADRESACI PROGRAMU	8
II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE	9
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	10
2. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH	12
2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE	12
2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY	20
3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE	24
4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY	26
4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM	26
4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM	32
4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ	35
5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM	38
6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	39
7. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE	42
III PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE	44
1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	44
2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA	45
IV REALIZACJA PROGRAMU	54
1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY	54
2. MONITORING I EWALUACJA	54
3. FINANSOWANIE	55
SPIS TABEL I WYKRESÓW	56

I. WPROWADZENIE

1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Na potrzeby niniejszego Programu najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 ze zm.). Artykuł 2. pkt 2. tejże ustawy definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe albo powtarzające się, umyślnie działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE

Wyróżnia się cztery podstawowe rodzaje przemocy: **fizyczną, psychiczną, seksualną i ekonomiczną**. Rozszerzenie tych pojęć przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy

rodzaje	formy
przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.

Dane Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół **kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni**. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są

osoby niepełnosprawne i ludzie starsi. Najczęstszym objawem obserwowanym u osób doznających przemocy jest **wyuczona bezradność**. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- **deficyty poznawcze**, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc;
- **deficyty motywacyjne**, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację;
- **deficyty emocjonalne**, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość **potrzebuje pomocy innych**. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU

Statystyki policyjne, stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska przemocy w rodzinie ujawniają, że w 2019 r. liczba ofiar przemocy domowej kształtowała się na poziomie **88 032** osoby (w tym 65 195 to kobiety, 12 161 to dzieci i młodzież do 18. roku życia, a 10 676 to mężczyźni). Szczegółowe dane za rok 2019 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieska Karta” za rok 2019

liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	74 313 (w tym 61 076 wszczynających procedurę i 13 237 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
ogólna liczba ofiar przemocy	88 032
liczba ofiar – kobiet	65 195

liczba ofiar – mężczyzn	10 676
liczba ofiar – małoletnich	12 161
ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	74 910
liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	6 448
liczba podejrzewanych sprawców – mężczyzn	68 148
liczba podejrzewanych sprawców – nieletnich	314
ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	42 583
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – kobiety	2 126
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – mężczyźni	40 435
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – nieletni	22
liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	309

Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

Należy zaznaczyć, że w 2012 r. **zmienił się system rejestracji statystycznej w związku z przemocą domową**, stąd też prezentowane liczby dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskiej Karty” wyłącznie przez Policję i nie obejmują danych dotyczących działalności innych podmiotów upoważnionych do zwalczania przemocy domowej.

Pewne światło na kwestie zjawiska przemocy w rodzinie rzucają przeprowadzane co jakiś czas badania. Dwukrotnie, w 2007 i w 2010 r., wykonywał takie badania na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej TNS OBOP.

Najbardziej drastycznie przedstawiają się wyniki badania z września 2007 r. w kwestii występowania zjawiska przemocy w rodzinie według ofiar, sprawców i świadków. Otóż okazało się, że kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy od członka rodziny doświadczył więcej niż co trzeci Polak (36%). Co piąty Polak (20%) – wedle uzyskanych deklaracji – był sprawcą przemocy wobec członków swojego gospodarstwa domowego.

Sprawcy najczęściej przyznawali się do przemocy psychicznej (15%), znacznie rzadziej do fizycznej (9%), a bardzo rzadko do ekonomicznej (2%) i seksualnej (0,4%). **Do bycia ofiarami przemocy** najczęściej przyznawały się kobiety (39%), mieszkańcy miast powyżej 500 tys. (42%). Do doświadczenia przemocy co najmniej raz częściej przyznawały się osoby

z wyższym niż z podstawowym wykształceniem. Doświadczanie przemocy w rodzinie wpływa na jej stosowanie wobec członków rodziny – 13% Polaków to jednocześnie ofiary i sprawcy przemocy.

Przeprowadzone trzy lata później (w listopadzie i grudniu 2010 r.) badanie w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie pokazało, iż:

- kobiety stanowią 63% ofiar przemocy fizycznej, 64% ofiar przemocy psychicznej, 70% ofiar przemocy ekonomicznej;
- prawie połowa społeczeństwa (47%) jest zdania, że system prawny w naszym kraju w większym stopniu chroni ofiary przemocy w rodzinie, jeśli są nimi kobiety;
- spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach – 45% ofiar (niezależnie od rodzaju przemocy) stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu;
- inne problemy, które występują wspólnie z przemocą domową, to: brak pieniędzy (18%), problemy małżeńskie (15%), problemy w pracy (10%).

W listopadzie 2014 r. na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych grupa badawcza IPSOS przeprowadziła sondaż na temat występowania przemocy w rodzinie i częstotliwości zgłaszania tego rodzaju przypadków. 14% badanych zadeklarowało w tym sondażu, że w ciągu ostatniego roku było świadkiem przemocy w rodzinie. **Zdecydowana większość zaobserwowanych przypadków stanowiła przemoc o charakterze psychicznym (75%) lub fizycznym (58%).**

W ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, zostały przeprowadzone przez firmę WYG PSDB sp. z o.o. na przełomie lipca i sierpnia 2014 r. ogólnopolskie badania ankietowe na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Podsumowując wyniki przeprowadzonego badania stwierdzono, że istnieje tendencja do wąskiego rozumienia pojęcia „przemocy”, głównie jako przemocy fizycznej. Przemoc traktowana jest jako coś złego i spotyka się ze społecznym potępieniem. **Przejawy przemocy psychicznej oraz seksualnej nie były traktowane jako przemoc**, dopóki ich tak nie nazwano w badaniu. Po otrzymaniu definicji 4 rodzajów przemocy, okazało się, że formą przemocy występującą najczęściej jest przemoc psychiczna, wcześniej niezauważana przez badanych.

Negatywnie odbierani są sprawcy wszelkiego rodzaju przemocy. Badanie uwidoczniło jednak wyraźną tendencję do przerzucania winy na ofiarę. Większość osób badanych dostrzega problem **przemocy wobec dzieci**. Badania pokazały całkowity brak tolerancji dla dwóch form przemocy wobec dzieci: pozbawianie ich posiłku oraz przemocy seksualnej.

Zdecydowana większość osób uczestniczących w obu badaniach nie zgadzała się ze stwierdzeniem, że cokolwiek **usprawiedliwia przemoc** w rodzinie. Zdecydowana większość (prawie 3/4) badanych uważa, że **rodziny dotknięte przemocą nie otrzymują wystarczającej pomocy**. Ważnym wnioskiem z badania jest fakt, że aż 80,7% badanych uważa, iż przemoc dotyka wielu środowisk, nie zaś tylko tzw. rodzin „patologicznych”. To dużo, jednak istotnie mniej niż w roku 2007, gdy stwierdzenie to potwierdziło 89,9% badanych.

Dwukrotnie, w 2009 i w 2015 r. ogólnopolskie badania na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, dotyczące przemocy w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych, realizował Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk. Generalnie, wskazując podobieństwa między wynikami przeprowadzonych badań, stwierdzono przede wszystkim, że przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych jest zjawiskiem zdecydowanie zauważalnym. Nie ustalono przy tym jakiegokolwiek roli statusu ekonomiczno-społecznego rodzin, w których przemoc występuje.

Przytaczając powyższe dane, należy pamiętać, że **przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków**, w związku z czym bardzo trudno oszacować rzeczywistą skalę tego zjawiska.

4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Niniejszy Program został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnej przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego także następujące zadania: prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie

przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Akty prawne wspomagające podejmowanie działań na rzecz ofiar i sprawców przemocy to:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1507. ze zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2011 nr 209 poz. 1245);
- uchwała nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M.P. 2014 poz. 445);
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna na lata 2014-2020.

5. ADRESACI PROGRAMU

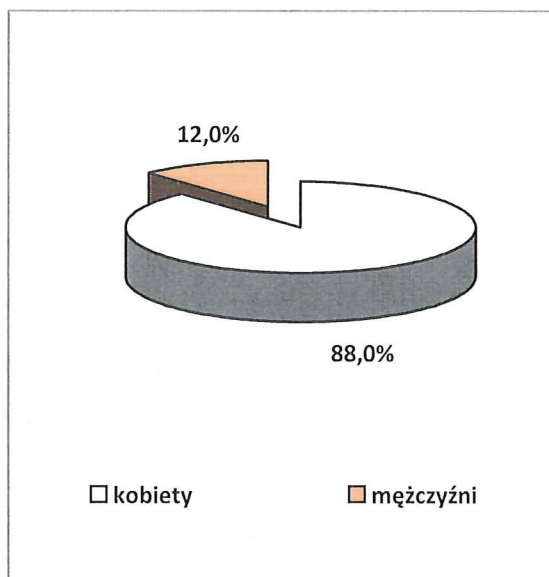
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Czarna na lata 2020-2025 jest adresowany w szczególności do rodzin i osób, które ze względu na przemoc w rodzinie wymagają wsparcia społecznego, sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy oraz pozostałych mieszkańców gminy.

II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE

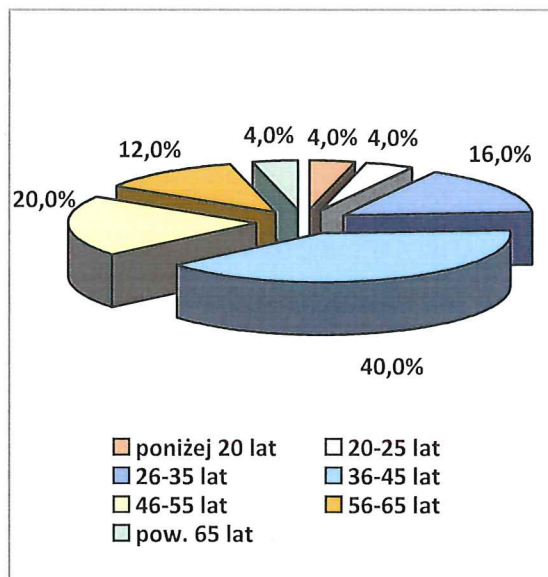
Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w gminie Czarna została oparta na analizie dostępnych danych, tzw. źródeł zastanych oraz ankiet skierowanych do mieszkańców i przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych. Do analizy przedłożono 25 anonimowo wypełnionych ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców, 7 ankiet wypełnionych przez pedagogów i nauczycieli z placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy oraz 36 ankiet skierowanych do uczniów z 7 szkół z terenu gminy.

Wśród respondentów ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców zdecydowaną większość – 88% stanowiły kobiety, a 12% stanowili mężczyźni. Najliczniej reprezentowane były grupy wiekowe 36-45 lat (40%) i 46-55 lat (20%). Mniej licznie reprezentowane były grupy wiekowe 26-35 lat (16%) oraz 56-65 lat (12%). Najmniej liczne grupy stanowiły ex aequo osoby poniżej 20 lat, osoby w wieku 20-25 lat oraz osoby powyżej 65 lat (po 4%). Strukturę ankietowanych ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci

Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Jeśli chodzi o czas zamieszkiwania w gminie, to zdecydowaną większość wśród ankietowanych stanowiły osoby mieszkające na jej terenie od urodzenia (80%), a następnie osoby zamieszkujące gminę od 12 do 35 lat (20%).

Pod względem poziomu wykształcenia dominowały osoby z wykształceniem średnim i wyższym (po 48%), pozostałe 4% ankietowanych legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym.

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 36 uczniów ze szkół podstawowych z terenu gminy, z czego 39% stanowiły kobiety, a 61% mężczyźni. Zdecydowaną większość wśród ankietowanych stanowili uczniowie w wieku 14 lat (69%), a 14% tej próby stanowili uczniowie w wieku 15 lat. Znacznie mniej respondentów (6%) było w wieku 13 lat, a młodzież w wieku 16 lat stanowiła 3% ogółu uczestników badania, natomiast 8% ankietowanych nie określiło swojego wieku.

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Czarna jest gminą wiejską położoną w środkowo-wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie łańcuckim, ok. 21 km od stolicy województwa – Rzeszowa, ok. 7 km od stolicy powiatu – Łącuta i ok. 28 km od Leżajska. Jest jedną z 7 jednostek terytorialnych wchodzących w skład powiatu łańcuckiego.

Gmina zajmuje powierzchnię 78,11 km². W ramach struktury administracyjnej jej terytorium obejmuje swoim obszarem 8 sołectw: Czarna – siedziba władz gminy, Dąbrówki, Krzemienica, Medynia Głogowska, Medynia łańcucka, Pogwizdów, Wola Mała i Zalesie. Jej obszar położony jest w obrębie Płaskowyżu Kolbuszowskiego, w południowej części Kotliny Sandomierskiej, w dolinie Wisłoka.

Dogodne połączenia komunikacyjne zapewniają dwa odcinki drogi krajowej Nr 4 Zgorzelec – Medyka oraz odcinek drogi krajowej Nr 19 relacji Rzeszów – Lublin, a także drogi wojewódzkie: Nr 881 Sokołów – Łącuta i Nr 877 Leżajsk – Łącuta. Przez teren sołectw Wola Mała, Czarna i Krzemienica przebiega odcinek autostrady A4. Mieszkańcy gminy mają także dostęp do linii kolejowej na trasie Przemyśl – Kraków. Przystanek kolejowy znajduje się w miejscowości Krzemienica.

Z końcem 2019 r. gmina liczyła ogółem 11 760 mieszkańców, w tym 6 009 kobiet, które stanowiły 51,1% ogółu ludności, a gęstość zaludnienia wynosiła 151 osób na 1 km². Dane odnoszące się do demografii przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba mieszkańców ogółem	11 629	11 688	11 760
w tym kobiet	5 983	5 991	6 009

Dane Urzędu Gminy w Czarnej.

Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2 344	2 370	2 418
liczba osób w wieku produkcyjnym	7 332	7 316	7 298
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 953	2 002	2 044

Dane Urzędu Gminy w Czarnej.

Ze względu na brak danych dotyczących gospodarki mieszkaniowej za 2019 r., analizie poddano materiały z 2018 r. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w rozpatrywanym roku w zasobach gminy Czarna znajdowało się 5 mieszkań komunalnych o łącznej pow. 254,92 m². Jeśli zaś chodzi o mieszkania socjalne, to w 2018 r. gmina dysponowała 1 mieszkaniem socjalnym o pow. 36,19 m².

W roku szkolnym 2019/2020 w gminie funkcjonowało 15 placówek wychowania przedszkolnego i oświatowych (8 placówek wychowania przedszkolnego i 7 szkół podstawowych).

Działalność kulturalna skupia się wokół Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji w Czarnej oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Czarnej wraz z jej filiami w Dąbrówkach, Krzemienicy, Medyni Głogowskiej, Medyni Łańcuckiej i Zalesiu.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w 4 placówkach podstawowej opieki zdrowotnej, tj. Poradnia POZ w Krzemienicy, NZOZ „Vena-An” w Dąbrówkach, Gabinet Lekarski POZ w Czarnej oraz Poradnia IPL w Medyni Głogowskiej. W gminie działają 4 apteki.

W latach 2017-2019 udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym wynosił odpowiednio: 8,1%, 7,9% i 6,7%. Stopa bezrobocia w powiecie w tym samym rozpatrywanym okresie wynosiła 11,5%, 11,0% i 9,3%.

Gmina ma charakter rolniczy. Użytki rolne zajmują ok. 64% powierzchni gminy. W produkcji rolniczej przeważa uprawa ziemniaków i zbóż oraz hodowla drobiu.

W 2019 r. według danych statystycznych GUS-u na terenie gminy funkcjonowało 979 podmiotów gospodarczych. Większość z nich działała w sektorze prywatnym, głównie były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego, przetwórstwa przemysłowego oraz budownictwa.

Pomoc społeczną w gminie świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej, którego działalność często bywa uzupełniana przez współpracę z innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi czy Kościołem, co sprzyja poprawie efektywności działań podejmowanych w celu niwelowania skutków problemów społecznych dotyczących mieszkańców.

2. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy w rodzinach zostały zebrane z instytucji i organów działających w gminie Czarna. Dodatkowo uzupełniono je danymi pozyskanymi od instytucji, których działania obejmowały w latach 2017-2019 mieszkańców gminy.

2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE

Zasobami umożliwiającymi przeciwdziałanie przemocy w rodzinie określa się instytucje i organizacje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swoim zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców przemocy.

Na terenie gminy Czarna pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie świadczą: Urząd Gminy Czarna, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej, Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Czarnej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej, placówki oświatowe z terenu gminy Czarna oraz stowarzyszenie i związek wyznaniowy. Poniższa tabela zawiera dane adresowe tych jednostek.

Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Urząd Gminy Czarna	Czarna 260, 37-125 Czarna
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej	
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej	
4.	Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Czarnej	
5.	Stowarzyszenie Abstynenta Klub „Wyzwolenie”	Krzemienica 82, 37-127 Krzemienica
6.	Poradnia Rodzinna Parafii pw. Nawiedzenia NMP	Medynia Głogowska 487, 37-126 Medynia Głogowska

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

Urząd Gminy Czarna w ramach realizacji zadań własnych nałożonych na gminę odpowiada za zapewnienie środków i tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten obszar działań zatwierdza uchwałą Rada Gminy. Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu i wydatków na realizację programu profilaktyki

i rozwiązywania problemu uzależnień oraz środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie Czarna w latach 2017-2019.

Tabela 6. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu i wydatki na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień w gminie w latach 2017-2019

rodzaj	wartość w zł		
	2017 r.	2018 r.	2019 r.
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	127 922,00	142 169,00	142 932,00
wydatki na gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	119 104,86	102 596,06	142 932,00

Dane Urzędu Gminy w Czarnej.

Środki z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2017-2019 rosły z roku na rok, najwyższy poziom osiągając w 2019 r. – 142 932,00 zł. Wahaniom ulegały natomiast wydatki na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień (119 104,86 zł w 2017 r., 102 596,00 zł w 2018 r., 142 932,00 zł w 2019 r.).

Tabela 7. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

przeznaczenie	wielkość nakładów (w zł) w poszczególnych latach		
	2017 r.	2018 r.	2019 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	117 704,86	97 896,06	136 734,94
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	1 400	4 700	6 197,06
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	5 000,00	5 000,00	4 717,39
razem	124 104,86	107 596,06	147 649,39

Dane Urzędu Gminy w Czarnej.

Środki przeznaczane w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie wahały się, najwyższy poziom osiągając w 2019 r. – 147 649,39 zł. Największe kwoty w latach 2017-2019 wydatkowano na walkę z alkoholizmem, znacznie mniejsze na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i narkomanii.

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie pełni **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej**, która w ramach swoich zadań m.in. kontaktuje się z osobami z terenu gminy dotkniętymi przemocą w rodzinie, kieruje na terapię sprawców przemocy w rodzinie i składa w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa, prowadzi

rozmowy motywujące do podjęcia leczenia i terapii oraz zachęca członków rodziny do angażowania się w terapię rodzin, gdyż przemoc nie jest tylko problemem ze sprawcą, lecz stanowi o złożonych trudnościach wewnątrzrodzinnych. W latach 2017-2018 w pracy GKRPA w gminie Czarna zaangażowanych było po 7 osób, zaś w 2019 r. 8 osób.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontaktowała się z 6 osobami dotkniętymi przemocą w 2017 r., także z 6 osobami w 2018 r. oraz z 2 w 2019 r. Na terapię uzależnienia od alkoholu w analizowanym okresie skierowano w sumie 14 osób. Wybrane dane porównawcze dotyczące działalności Komisji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	6	6	2
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię uzależnienia od alkoholu	6	6	2

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące z osobami nadużywającymi alkoholu. Do zadań Komisji należą także działania zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W latach 2017-2019 członkowie Komisji przeprowadzili w sumie 32 rozmowy motywujące oraz skierowali do sądu 21 wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego. Dane w tym zakresie zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9. Działalność GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	12	9	11
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	6	7	8

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej.

W celu skutecznego przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminowania ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo konieczne jest prowadzenie

działań związanych z ich rozwiązywaniem, profilaktyką oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych.

Profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej podejmuje m.in. poprzez wspieranie, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej, potrzeb w zakresie sportu i rekreacji, organizowanie konkursów, spektakli, imprez masowych i festynów propagujących zdrowy styl życia, finansowanie kampanii, programów i przedsięwzięć profilaktycznych, a także organizowanie i finansowanie szkoleń, jak również zakup materiałów edukacyjno-informacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień (plakaty, broszury i ulotki).

Stowarzyszenie Abstynenta Klub „Wyzwolenie” ma siedzibę w miejscowości Krzemienica i prowadzi działalność w zakresie szerzenia trzeźwości wśród osób uzależnionych i zagrożonych nałogiem, udziela wsparcia w rozwiązywaniu konfliktów oraz trudnych problemów życiowych w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień, oferuje także fachową pomoc terapeutyczną.

Utworzenie **Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie** jest efektem wejścia w życie nowych przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Celem działania Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy. W skład Zespołu wchodzi zwykle przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Oświaty, Ochrony Zdrowia i kuratorskiej służby sądowej.

Do głównych zadań Zespołu należy:

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku,
- diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie występowania przemocy, oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy,

- prowadzenie dokumentacji podejmowanych działań wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ma na celu skupienie przedstawicieli wszystkich instytucji i służb z terenu gminy, których wspólne działania mogą kompleksowo przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie i stworzenia systemu wsparcia dla osób i rodzin, gdzie występuje zjawisko przemocy. Zespół zajmuje się tworzeniem i realizowaniem planu pomocy rodzinie, współpracą ze wszystkimi instytucjami z terenu gminy zajmującymi się problemem przemocy, a ponadto powołuje grupy robocze, które podejmują pracę indywidualną z zagrożoną przemocą rodziną. Wybrane dane dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Czarnej w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Czarna w latach 2017-2019

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	11	11	11
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	5	4
liczba spotkań grup roboczych ZI	65	65	68
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	23	20	12
w tym sporządzonych przez Policję	23	20	11
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	0	0	1
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	23	9	17
liczba spraw sądowych z powodu przemocy w rodzinie	3	3	4
w tym zakończonych wyrokiem skazującym na osadzenie w zakładzie karnym	0	1	2
w tym zakończonych wyrokiem w zawieszeniu	2	0	2
w tym umorzonych	1	0	2

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Czarna.

W 2019 r. Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Czarnej liczył 11 członków. W ciągu tego roku odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 68 spotkań grup roboczych, które realizowały zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli ogółem 12 procedur „Niebieskich Kart” wśród rodzin z gminy, w tym 11 zostało sporządzonych przez Policję i 1 przez pracowników socjalnych. W analizowanym roku wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego objętych zostało 47 mieszkańców gminy Czarna.

Ważną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pełni przeprowadzająca interwencje domowe związane z tym zjawiskiem Policja. Teren gminy objęty jest działaniami

Komendy Powiatowej Policji w Łańcucie. Policja, podejmując czynności wobec rodziny, w której występuje przemoc, ma za zadanie:

- udzielić osobie pokrzywdzonej niezbędnej pomocy, w tym udzielić pierwszej pomocy, a w razie potrzeby zorganizować pomoc medyczną;
- podjąć w razie potrzeby inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób dotkniętych przemocą, a wobec sprawcy przemocy zastosować odpowiednie procedury, np. użycie środków przymusu bezpośredniego czy zatrzymanie (agresywny sprawca);
- przeprowadzić ze sprawcą rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wezwać sprawcę do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- przeprowadzić na miejscu zdarzenia czynności w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- podjąć działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, a w szczególności systematycznie składać wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby dotkniętej przemocą, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą;
- obligatoryjnie wdrożyć procedurę „Niebieskiej Karty” i poinformować, gdzie można uzyskać profesjonalną, bezpłatną pomoc.

Z analizy danych przedstawionych przez Komendę Powiatową Policji w Łańcucie wynika, że w 2019 r. stwierdzono 7 faktów przemocy na terenie gminy. Wśród osób doświadczonych przemocą w rodzinie były wyłącznie kobiety. Ustalono, że w analizowanym czasie sprawcami przemocy byli mężczyźni, niejednokrotnie pozostający pod wpływem alkoholu. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Dane Komendy Powiatowej Policji w Łańcucie dotyczące przemocy w rodzinie na terenie gminy Czarna w 2019 r.

zakres danych	2019 r.
liczba stwierdzonych faktów przemocy	7
liczba zastosowanych procedur „Niebieska Karta” – sporządzonych formularzy	10
liczba osób doświadczonych przemocą w rodzinie	10
w tym kobiety	10

w tym mężczyźni	–
w tym nieletni	–
w tym osoby starsze	–
liczba sprawców przemocy w rodzinie	10
w tym kobiety	–
w tym mężczyźni	10
w tym nieletni	–
liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu	6
w tym kobiety	–
w tym mężczyźni	6
w tym nieletni	–

Dane Komendy Powiatowej Policji w Łańcucie.

W ramach szeroko rozumianej profilaktyki przedstawiciele Policji uczestniczą w spotkaniach z dziećmi i młodzieżą, prowadzą pogadanki i prelekcje profilaktyczne, organizują zebrania z mieszkańcami dotyczące bezpieczeństwa w gminie, dokonują sprawdzania oraz obserwacji miejsc szczególnie niebezpiecznych, a także biorą czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Przemoc w rodzinie jest problemem, którego nie determinuje ani kontekst regionalny ani społeczny, dotyka on ludzi niezależnie od ich statusu i miejsca zamieszkania. Istotne jest więc dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy (dzieci, dorosłych i osób starszych), adekwatnego do potrzeb i warunków miejscowych.

Pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej udziela także **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej** będący instytucją powołaną do wspierania mieszkańców w przezwyciężaniu trudności życiowych, których nie są oni w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Należą do nich osoby i rodziny doświadczające przemocy, zarówno ofiary, jak i sprawcy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej udzielał mieszkańcom informacji o możliwości uzyskania pomocy, wypłacał świadczenia finansowe, wskazywał adresy instytucji wspierających, prowadził pracę socjalną w rodzinie dotkniętej przemocą oraz podejmował działania we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami działającymi w tym obszarze.

W 2019 r. GOPS do realizacji swoich zadań zatrudniał 1 osobę w kadrze kierowniczej oraz 5 pracowników socjalnych. Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w latach 2017-2019, zmniejszyła się (z 463 w 2017 r. do 393 w 2019 r.). Podobnie malała liczba osób w rodzinach objętych pomocą GOPS-u w tym okresie (z 826 w 2017 r. do 727 w 2019 r.).

Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2017-2019.

Tabela 12. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u w latach 2017-2019

liczba beneficjentów	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	463	434	393
liczba rodzin	284	269	252
liczba osób w rodzinach	826	783	727

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej, wykonując zadania pomocy społecznej w gminie, udzielał rodzinom z gminy wsparcia m.in. z powodu przemocy domowej, jak również alkoholizmu lub narkomanii, które niejednokrotnie przyczyniają się do jej wystąpienia. Liczba rodzin, którym w analizowanym okresie udzielano wsparcia z powodu alkoholizmu lub narkomanii, była niewielka (1 rodzina w 2017 r. i 2 rodziny w 2019 r.). Jeśli chodzi o pomoc udzielaną rodzinom z powodu przemocy, to w latach 2017-2019 były to odpowiednio: 1, 2 i 5 rodzin. Dane zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 13. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u z powodu przemocy w rodzinie, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2017-2019

rok	liczba osób, którym decyzją administracyjną przyznano świadczenie		liczba rodzin		liczba osób w rodzinach	
	przemoc w rodzinie	alkoholizm lub narkomania	przemoc w rodzinie	alkoholizm lub narkomania	przemoc w rodzinie	alkoholizm lub narkomania
2017	1	1	1	1	4	4
2018	3	0	2	0	8	8
2019	5	2	5	2	25	2

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

W wykonywaniu zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą społeczną.

Podstawowym zadaniem pracowników socjalnych Ośrodka jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, mającego na celu zebranie informacji i ustalenie diagnozy dotyczącej zjawiska przemocy, jej form, powtarzalności, nasilenia, sposobów reagowania

poszczególnych członków rodziny na przemoc oraz uruchomienie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, który ustala plan pomocy rodzinie i podejmuje się jego realizacji. Nie zawsze można jednak przeprowadzić wywiad środowiskowy przed zaistnieniem poważnego zdarzenia wywołującego znaczny kryzys w rodzinie, gdyż przemoc pozostaje nadal tematem wstydlwym.

Informacje o podejrzeniu stosowania przemocy może zgłosić do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej każdy, kto ma podejrzenie, iż w rodzinie dochodzi do przemocy. Każde zgłoszenie jest sprawdzane i wyjaśniane przez pracowników socjalnych. Jeżeli zgłoszenie okaże się bezpodstawne, rozpatrywane są ewentualne przyczyny innych trudności, które mogły wpłynąć na postrzeganie rodziny jako doświadczającej przemocy (niezaradność życiowa, niepełnosprawność, choroby członków rodziny, np.: zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania i inne). W przypadku potwierdzenia występowania przemocy domowej rodzina jest obejmowana szerszym systemem monitoringu, wsparcia i pomocy przez działające lokalnie instytucje gminne, a jeżeli zachodzi taka potrzeba, również powiatowe. Przykładem uruchomienia szerszego systemu pomocy rodzinom doświadczającym przemocy jest zwołanie Zespołu Interdyscyplinarnego.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w 4 placówkach podstawowej opieki zdrowotnej, tj. Poradnia POZ w Krzemienicy, NZOZ „Vena-An” w Dąbrówkach, Gabinet Lekarski POZ w Czarnej oraz Poradnia IPL w Medyni Głogowskiej. Lekarz, w związku z wystąpieniem przemocy, ma obowiązek na prośbę poszkodowanego dokonać oceny obrażeń oraz wystawić stosowne zaświadczenie wykazujące uszkodzenia somatyczne i objawy psychiczne, będące efektem doświadczenia przemocy. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, udziela pomocy medycznej i kieruje na odpowiednie leczenie pacjenta, który doznał uszczerbku na zdrowiu. Każdorazowo przy zgłoszeniu się osoby doświadczającej przemocy domowej lekarz informuje o możliwościach szukania pomocy i wskazuje właściwe instytucje.

2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY

Mieszkańcy gminy Czarna objęci są wsparciem instytucji i organizacji działających poza gminą w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Piłsudskiego 70/5, 37-100 Łańcut

2.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	
3.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie	ul. Łukasiewicza 3, 37-310 Nowa Sarzyna
4.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gorzycach	ul. 11 Listopada 12, 39-432 Gorzyce
5.	Okręgowy Ośrodek Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Prześpiństwem	ul. Leszczyńskiego 3, 35-061 Rzeszów
6.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łańcucie	ul. Mickiewicza 3, 37-100 Łańcut
7.	Komenda Powiatowa Policji w Łańcucie	ul. Traugutta 13, 37-100 Łańcut
8.	Sąd Rejonowy w Łańcucie	ul. Grunwaldzka 10, 37-100 Łańcut
9.	Prokuratura Rejonowa	
10.	Centrum Medyczne, Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Paderewskiego 5, 37-100 Łańcut
11.	Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”	ul. Korotyńskiego 13, 02-121 Warszawa
12.	Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych (Detoksykacji) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Leżajsku,	ul. Leśna 22, 37-300 Leżajsk
13.	Centrum Leczenia Uzależnień Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rzeszowie	ul. Kochanowskiego 17, 35-201 Rzeszów
14.	Wojewódzki Podkarpacki Szpital Psychiatryczny im. prof. Eugeniusza Brzezickiego w Żurawicy,	ul. Różana 9, 37-710 Żurawica
15.	Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej Nr 2	Wola Mała 93, 37-100 Łańcut

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie jest jednostką organizacyjną powiatu łańcuckiego realizującą zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej. W strukturze PCPR-u działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej (OIK) i Poradnictwo Specjalistyczne, z którego mogą korzystać wszyscy mieszkańcy powiatu. Ośrodek Interwencji Kryzysowej oferuje pomoc osobom pozostającym w sytuacji przemocy domowej lub osobom znajdującym się w innej sytuacji kryzysowej w celu zapobiegania powstawaniu lub pogłębianiu się dysfunkcji tych osób i rodzin. Klientami Ośrodka są ofiary przemocy domowej, głównie kobiety i dzieci, jak również sprawcy przemocy w rodzinie. Ośrodek Interwencji Kryzysowej oferuje konsultacje psychologiczne, pedagogiczne, udziela porad prawnych oraz świadczy niezbędną pomoc socjalną. Do działań prowadzonych przez tę jednostkę należy także realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Osoba dotknięta przemocą w rodzinie może liczyć na pomoc: psychologa, pracownika socjalnego, radcy prawnego oraz pedagoga. Pomoc psychologiczna udzielana w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie polega głównie na: ocenie stanu klienta, określeniu problemu kryzysowego, dokonaniu przeglądu i analizie możliwości klienta w poradzeniu sobie z kryzysem przy wykorzystaniu różnych zasobów własnych i środowiskowych, pracy nad zapewnieniem poczucia bezpieczeństwa, zapewnieniu wsparcia (w tym na pracy nad stabilizacją emocjonalną), opanowaniu sytuacji kryzysowej (praca z klientem oraz przedstawicielami różnych instytucji angażujących się w pomoc osobom doświadczającym trudności życiowych). W przypadku sprawców rola psychologa polega głównie na dokonaniu oceny oraz pracy nad motywacją sprawców przemocy do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych

Pracownik socjalny Ośrodka Interwencji Kryzysowej funkcjonującego w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie udziela informacji o możliwościach uzyskania pomocy w różnych instytucjach oraz pomaga w nawiązaniu kontaktu z tymi instytucjami. Uświadamia osoby pokrzywdzone w zakresie ich praw i możliwości podjęcia działań zmierzających do ograniczenia negatywnych skutków przemocy. Informuje o możliwych rozwiązaniach prawnych oraz zachęca do skorzystania z poradnictwa specjalistycznego dostępnego w Centrum. W 2019 r. 6 osób z terenu gminy korzystało ze wsparcia oferowanego w ramach działalności PCPR-u.

Istotną rolę w zapewnieniu pomocy psychologicznej i diagnozowaniu problemów młodszych mieszkańców gminy odgrywa **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łąncucie**. Do poradni zazwyczaj kierują nauczyciele z placówek oświatowych, którzy zauważyli u dzieci niepokojące objawy lub zachowania. W Poradni dzieci mogą korzystać z usług specjalistów – m.in. psychologa, pedagoga, terapeuty oraz logopedy. Placówka oferuje dzieciom i młodzieży różne formy wsparcia, m.in.: indywidualne lub grupowe zajęcia terapeutyczne, grupy wsparcia, prowadzenie mediacji, interwencje kryzysowe, porady i konsultacje oraz warsztaty dla rodziców, realizuje zadania m.in. poprzez: konsultację, diagnozę, terapię, doradztwo oraz wydawanie opinii i orzeczeń, a także przez działalność profilaktyczną i informacyjną. W roku szkolnym 2018/2019 Poradnia objęła wsparciem w formie badań diagnostycznych (psychologiczno-pedagogicznych, logopedycznych i terapeutycznych) 103 osoby z gminy Czarna, wydano także 20 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz 1 orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego.

Przemoc w rodzinie nie jest jasno i konkretnie nazwana w przepisach prawnych, dlatego istotne są okoliczności czynu, ich powtarzalność oraz skutki, jakie wywołuje zarówno w rodzinie, jak i w szerszej społeczności. Sprawca może podlegać sankcjom wynikającym z przepisów kodeksu cywilnego, kodeksu karnego, kodeksu drogowego i innych przepisów właściwych dla indywidualnie postrzeganego przypadku przemocy. Sprawy sporne dla mieszkańców gminy Czarna rozstrzyga **Sąd Rejonowy w Łąncucie**.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. o **kuratorach sądowych**, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów mają charakter niematerialny i dotyczą umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej. Teren gminy jest objęty działalnością Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Łąncucie. Z nadesłanej informacji wynika, iż w 2019 r. w odniesieniu do mieszkańców gminy Czarna prowadzono 32 sprawy opiekuńcze wobec 38 rodziców i 41 małoletnich dzieci, 12 spraw dotyczących zobowiązania do leczenia odwykowego, 3 sprawy dotyczące nadzoru kuratora nad osobą nieletnią oraz 5 spraw związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie.

Osobom pokrzywdzonym przestępstwem i członkom ich rodzin bezpłatne wsparcie psychologiczne i prawne świadczy **Ośrodek Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem w Rzeszowie**. W 2019 r. pomocą Ośrodka zostały objęte 3 osoby z terenu gminy Czarna. Wsparcie obejmuje m.in. organizowanie i finansowanie pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów, pokrywanie kosztów związanych z psychoterapią lub pomocą psychologiczną, organizowanie i finansowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz pokrywanie kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielania schronienia, finansowanie opłat mieszkaniowych, pokrywanie kosztów żywności, kosztów zakupu odzieży, środków czystości i higieny osobistej.

Wśród innych możliwości uzyskania pomocy w związku z przemocą w rodzinie lub innych traumatycznych przeżyć wywołujących kryzys w rodzinie warto wymienić możliwość odbycia rozmowy telefonicznej. Kontakt telefoniczny pozwala osobie szukającej wsparcia na zapewnienie anonimowości oraz nie zmusza do bezpośredniego spotkania z pracownikiem instytucji, co może dla wielu osób być krępujące. Poniżej zamieszczono

tabelę z wybranymi telefonami, pod którymi można uzyskać wsparcie psychologiczne, porady oraz zostać pokierowanym do właściwych instytucji.

Tabela 15. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady

lp.	instytucja	nr telefonu
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej	17 226 23 25
2.	Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Czarnej	
3.	Komenda Powiatowa Policji w Łańcucie	17 249 03 10
4.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie	17 225 69 69
5.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łańcucie	17 225 33 07
6.	Wydział Duszpasterstwa Rodzin Diecezji Rzeszowskiej	17 852 44 19
7.	Diecezjalna Doradczyni Życia Małżeńskiego i Rodzinnego	693 205 400
8.	Wydział Duszpasterstwa Rodzin Archidiecezji Przemyskiej	602 385 838
9.	Diecezjalna Doradczyni Życia Małżeńskiego i Rodzinnego	600 780 733
10.	STOP – telefon Centrum Praw Kobiet dla kobiet dotkniętych przemocą i dyskryminacją	22 621 35 37
11.	Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia”	801 120 002
12.	Anonimowa Policyjna Linia Specjalna	800 120 148
13.	Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka	800 12 12 12
14.	Telefoniczna Pierwsza Pomoc Psychologiczna	22 425 98 48
15.	Telefoniczna Poradnia dla Osób w Kryzysie Emocjonalnym	116 123
16.	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży	116 111
17.	Młodzieżowy [i nie tylko] Telefon Zaufania	22 192 88
18.	Pomarańczowa Linia – system pomocy rodzicom, których dzieci upijają się	800 140 068
19.	Antydepresyjny Telefon Zaufania Centrum ITAKA	22 654 40 41

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej oraz opracowanie własne.

3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE

Wsparcie rodzin w kryzysie, kształtowanie wzorca rodziny oraz właściwej komunikacji w rodzinie leży w sferze zainteresowań Kościoła rzymskokatolickiego, dla którego umacnianie rodziny jest jednym z podstawowych zadań. Większość parafii znajdujących się w gminie Czarna należy do diecezji przemyskiej, parafia w miejscowości Medynia Głogowska należy do diecezji rzeszowskiej. W obu diecezjach funkcjonują doradcy życia rodzinnego pracujący w parafialnych poradniach życia rodzinnego utworzonych z myślą o narzeczonych, małżonkach i rodzicach, a także matkach samotnie wychowujących dzieci i ludziach młodych.

Doradcy życia rodzinnego to w większości nauczyciele, katecheci, pracownicy służby zdrowia, pedagodzy, psychologowie, terapeuci, mediatorzy rodzinni. Muszą mieć kwalifikacje

z zakresu psychologii i teologii małżeństwa i rodziny potwierdzone dyplomami oraz misję kanoniczną otrzymaną od Biskupa Diecezjalnego, która upoważnia do posługiwania w poradni rodzinnej w imieniu Kościoła. W każdym dekanacie jest oddelegowany przez Księdza Biskupa ksiądz do duszpasterstwa rodzin, a w Kurii Diecezjalnej Wydział do Spraw Rodzin. **Poradnie dekanalne** współpracują z kapłanami specjalnie delegowanymi do zadań duszpasterstwa rodzin. Poradnictwo w ramach poradni świadczone jest z reguły bezpłatnie, niekiedy za symboliczną opłatą.

Jeśli w gminie parafie nie prowadzą poradni życia rodzinnego, wierni należący do danej parafii są informowani o adresie najbliższej poradni rodzinnej oraz godzinach jej funkcjonowania. Narzeczonych i rodziny do poradni parafialnych kierują dekanalni duszpasterze rodzin. Poza przygotowaniem narzeczonych do małżeństwa, parafialne poradnie rodzinne świadczą pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzin (małżeńskich, rodzicielskich, wychowawczych) oraz terapię uzależnień (od alkoholu, gier komputerowych, hazardu itp.). **Parafialni doradcy życia rodzinnego** współpracują z **rejonowymi doradcami**, których obszar działania obejmuje jeden lub więcej dekanatów.

Na terenie gminy Czarna w 2019 r. było 5 parafii Kościoła rzymskokatolickiego. Dane na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Parafie rzymskokatolickie w gminie w 2019 roku

dekanat	nazwa parafii	adres
Łańcut II	Parafia pw. Imienia Najświętszej Maryi Panny	Czarna 618, 37-125 Czarna
	Parafia pw. Matki Bożej Pocieszenia	Krzemienica 685, 37-127 Krzemienica
	Parafia pw. Matki Boskiej Królowej Polski	Dąbrówki 227, 37-100 Łańcut
	Kościół filialny Parafii pw. św. Józefa	Wola Mała 19, 37-100 Łańcut
Sokołów Małopolski	Parafia pw. Nawiedzenia NMP	Medynia Głogowska 487, 37-126 Medynia Głogowska

Dane Urzędu Gminy w Czarnej.

W gminie Czarna doradcy życia rodzinnego funkcjonują w Parafii pw. Nawiedzenia NMP w Medyni Głogowskiej (tel. 17 77 26 681). Duszpasterzem Rodzin dekanatu Łańcut II jest ks. Stanisław Toczek, natomiast stanowisko duszpasterza rodzin dekanatu Sokołów Małopolski nie było w 2019 r. obsadzone. Parafialni doradcy życia rodzinnego współpracują z rejonowymi doradcami, których obszar działania obejmuje jeden lub więcej dekanatów.

Parafialna poradnia rodzinna funkcjonująca w gminie Czarna jest objęta oddziaływaniem rejonowych doradców życia rodzinnego w Rzeszowie.

Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz rejonowych doradców życia rodzinnego koordynuje **Referat Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej. Diecezjalnego Doradcę Życia Rodzinnego** powołuje Biskup Diecezjalny na wniosek Diecezjalnego Duszpasterza Rodzin.

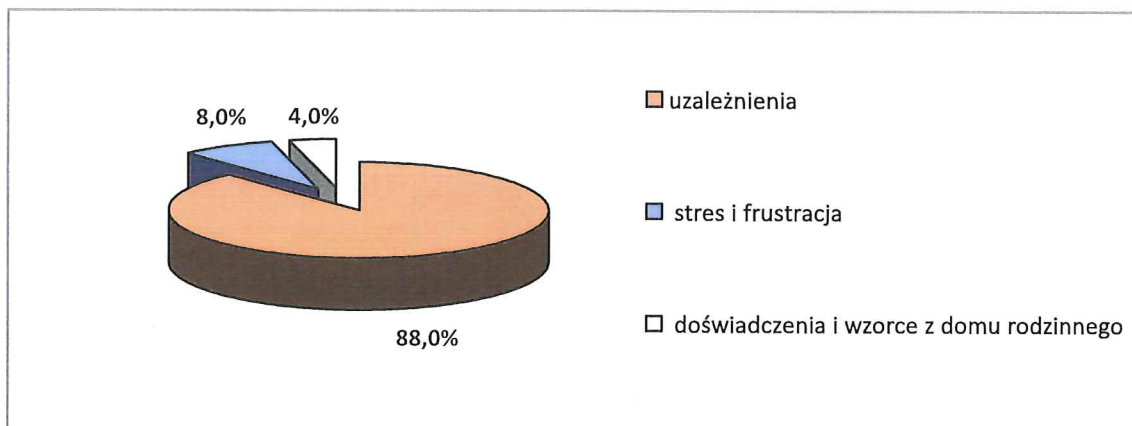
Parafia pw. Nawiedzenia NMP w Medyni Głogowskiej należy do diecezji rzeszowskiej. Diecezjalnym Duszpasterzem Rodzin Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie jest ks. Jan Kobak (tel. kom. 607 386 682, e-mail: jkobak@rzeszow.oaza.pl). Funkcję Diecezjalnej Doradczynie Życia Rodzinnego pełni Barbara Wiater (tel. kom. 693 205 400). Pozostałe parafie w gminie Czarna należą do archidiecezji przemyskiej. Wydziałem Duszpasterstwa Rodzin Archidiecezji Przemyskiej kieruje ks. dr Marek Machała (tel. kom. 602 385 838), zaś Diecezjalną Doradczynią Życia Rodzinnego jest mgr Anna Maciołek (tel. 16 677 90 00, kom. 600 780 733, e-mail: rodzina@przemyska.pl).

4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY

4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy problemu przemocy w rodzinie w gminie Czarna zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 25 wypełnionych anonimowo ankiet. W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego, jakie są najczęstsze przyczyny stosowania przemocy w rodzinie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?

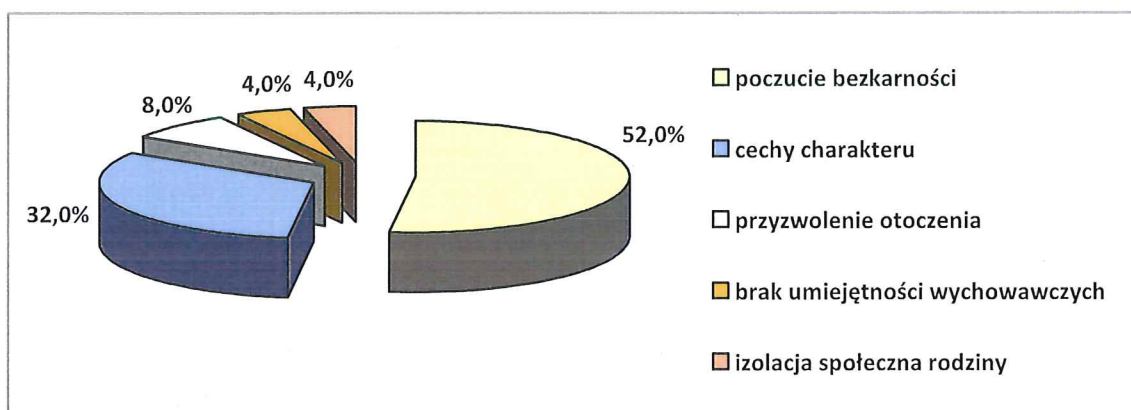

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych najczęstszą przyczyną stosowania przemocy w rodzinie są uzależnienia (88%). W dalszej kolejności wymieniano stres i frustrację (8%) oraz doświadczenia i wzorce wyniesione z domu rodzinnego (4%).

W kolejnym pytaniu ankietowani identyfikowali czynniki, które mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie. Najczęściej wskazywanymi przez badanych czynnikami mogącymi mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie były: poczucie bezkarności (52%), cechy charakteru (32%), a także przyzwolenie otoczenia (8%) oraz brak umiejętności wychowawczych i izolacja społeczna rodziny (po 4%). Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

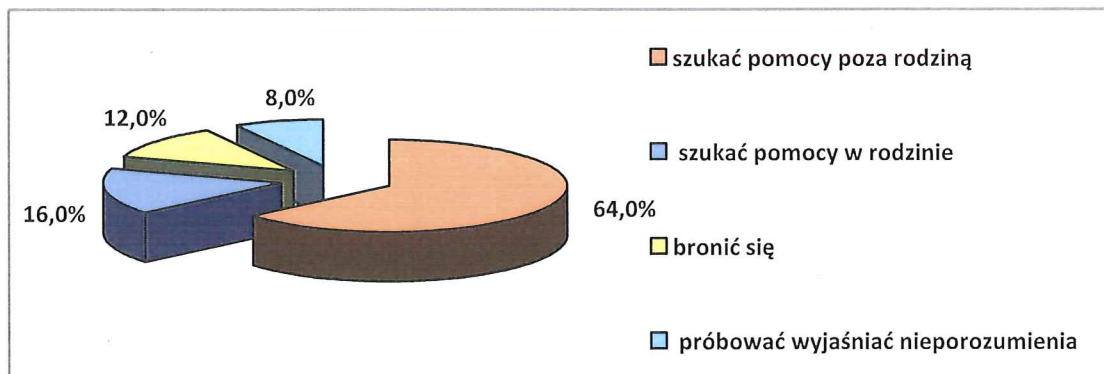
Wykres 4. Jak Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie zawarto także pytanie, jak powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie. Wykres zamieszczony poniżej pokazuje, jakie odpowiedzi najczęściej wybierali uczestnicy badania.

Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?

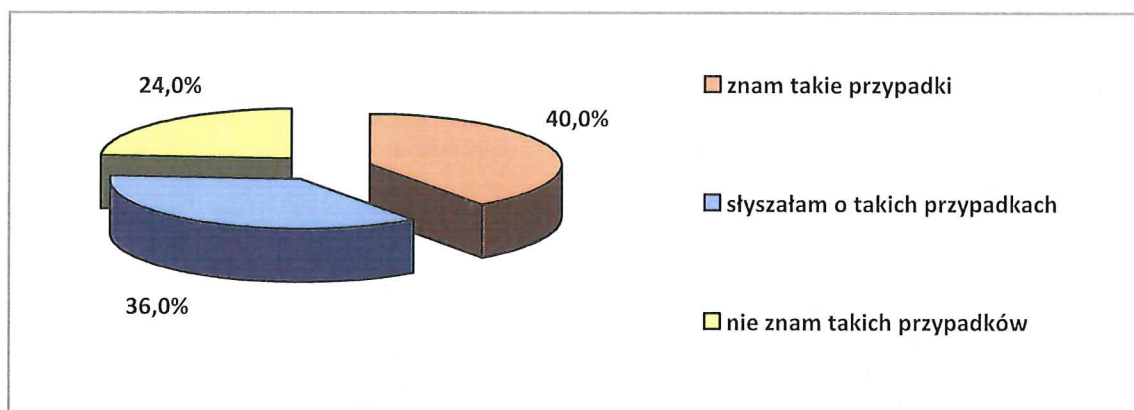

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według najliczniejszej grupy ankietowanych ofiary przemocy powinny przede wszystkim szukać pomocy poza rodziną (64%), znacznie mniej badanych (16%) uznało, iż pomocy należy jednak szukać w rodzinie, a w dalszej kolejności bronić się (12%) i próbować wyjaśniać nieporozumienia (8%).

Uczestników badania sondowano również w kwestii znajomości przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie. Na podstawie wypowiedzi respondentów można stwierdzić, iż przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie zna bądź o nich słyszało 76% ankietowanych. Niespełna jedna czwarta (24%) respondentów nie ma wiedzy o przypadkach przemocy domowej na terenie gminy. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

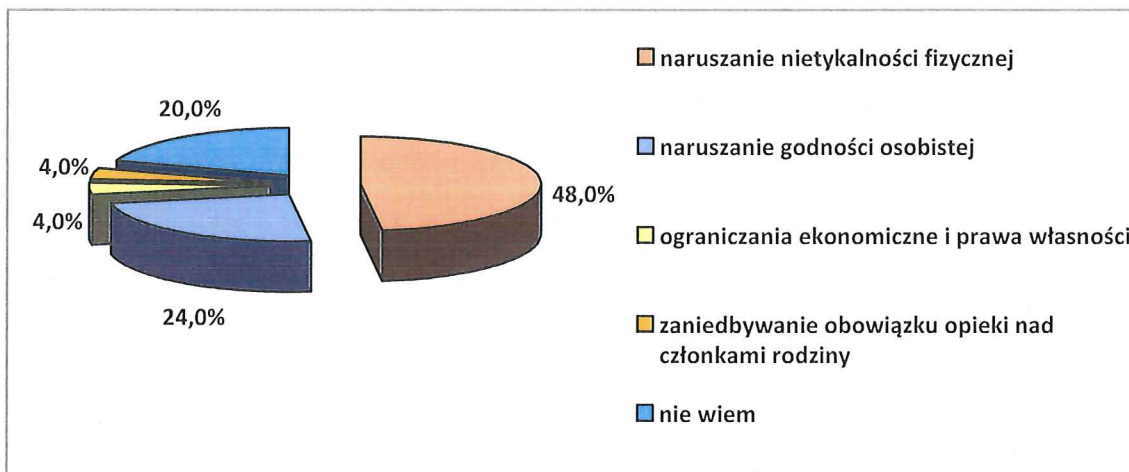
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła form przemocy w rodzinie, które, zdaniem badanych, najczęściej występują w gminie. Uczestnicy ankiety wskazywali w szczególności na przemoc fizyczną i naruszanie godności osobistej, a w dalszej kolejności ograniczenia ekonomiczne i prawa własności oraz zaniedbywanie obowiązku opieki nad członkami rodziny. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

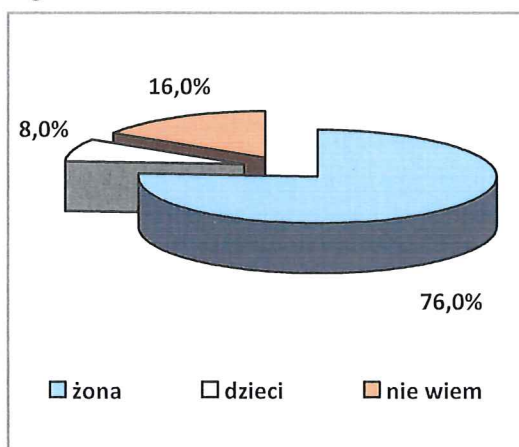
Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?

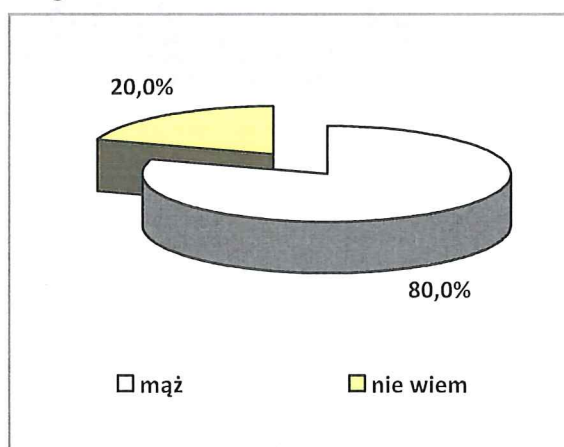
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów ankiety o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

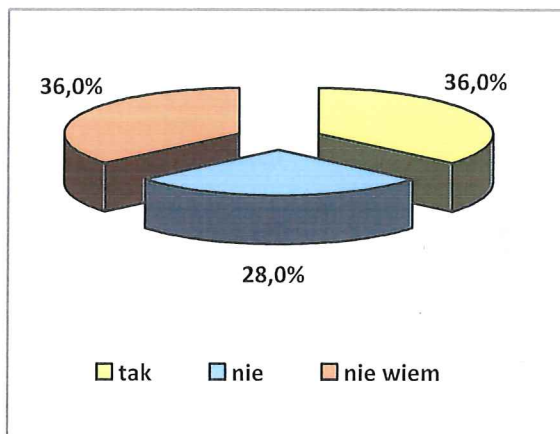

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

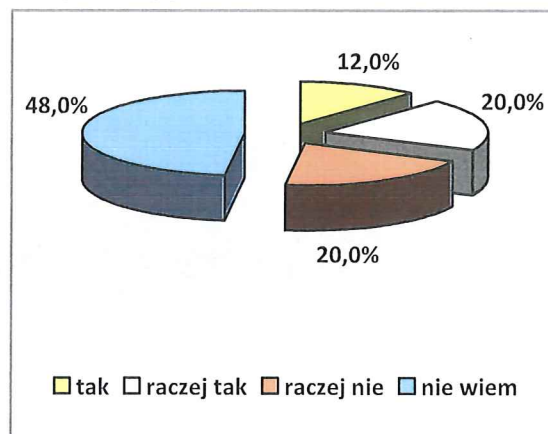
Zdecydowana większość uczestników badania ankietowego wyraziła opinię, że ofiarami przemocy w rodzinie padają najczęściej żony i dzieci. Jeśli zaś chodzi o wskazanie sprawcy przemocy w rodzinie, to zdecydowana większość badanych uznała, że tą osobą zwykle jest mąż. Na podstawie powyższych danych rysuje się dość modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcą przemocy jest mąż, a ofiarami żona i dzieci.

Odpowiadając na kolejne pytania, uczestnicy badania oceniali ofertę pomocy świadczonej ofiarom przemocy w rodzinie oraz działania podejmowane wobec sprawców przemocy w rodzinie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?

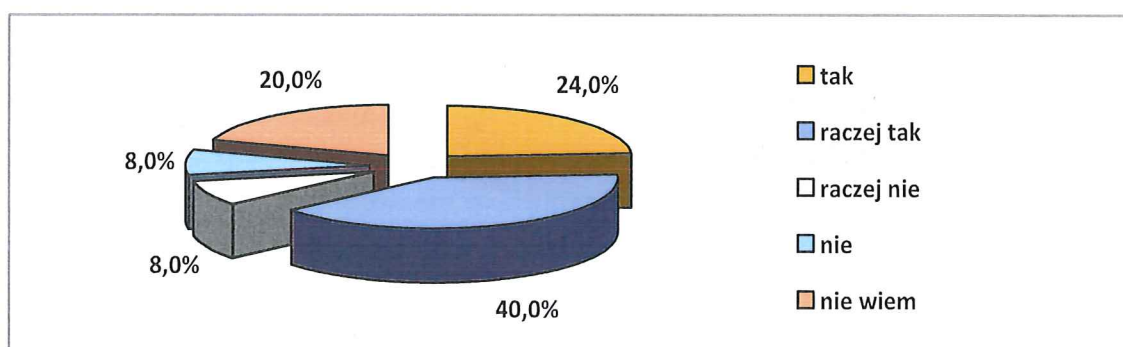

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według 36% respondentów oferta wsparcia udzielanego ofiarom przemocy jest wystarczająca. Przeciwnego zdania było 28% badanych. Stanowiska w tej sprawie nie sprecyzowało 36% pytanych. W przypadku oceny działań podejmowanych wobec sprawców przemocy w rodzinie 32% badanych odpowiedziało, że działania te są wystarczające lub raczej wystarczające. Odmiennej opinię wyraziło 20% respondentów. Jednak prawie połowa ankietowanych nie potrafiła tych działań ocenić.

Respondentów zapytano także, czy przemoc w rodzinie postrzegają jako duży problem społeczny. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?

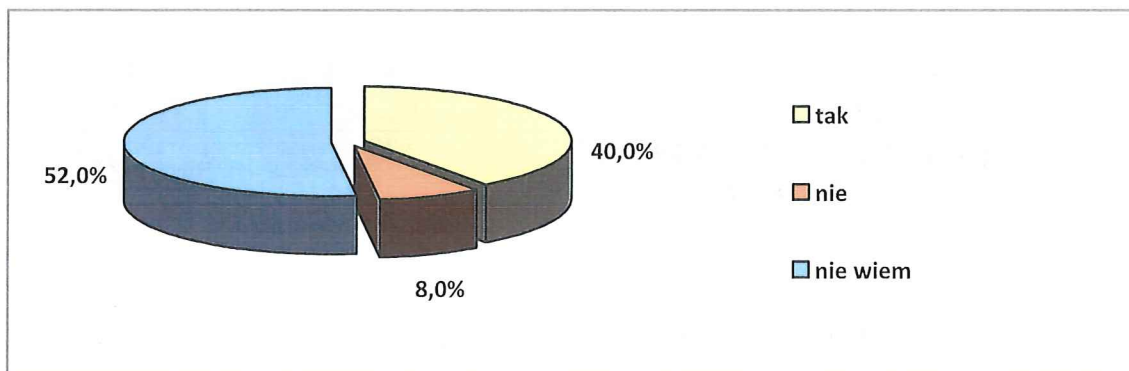

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość (64%) respondentów stwierdziło, że przemoc w rodzinie jest lub raczej jest ważnym problemem społecznym na terenie gminy. Znacznie mniejsza grupa (16%) ankietowanych wyraziła zdanie przeciwne. Trudności z odpowiedzią na to pytanie miało 20% badanych. Uczestnicy badania mieli też trudności z odpowiedzią na pytanie o ryzyko

nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, co ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

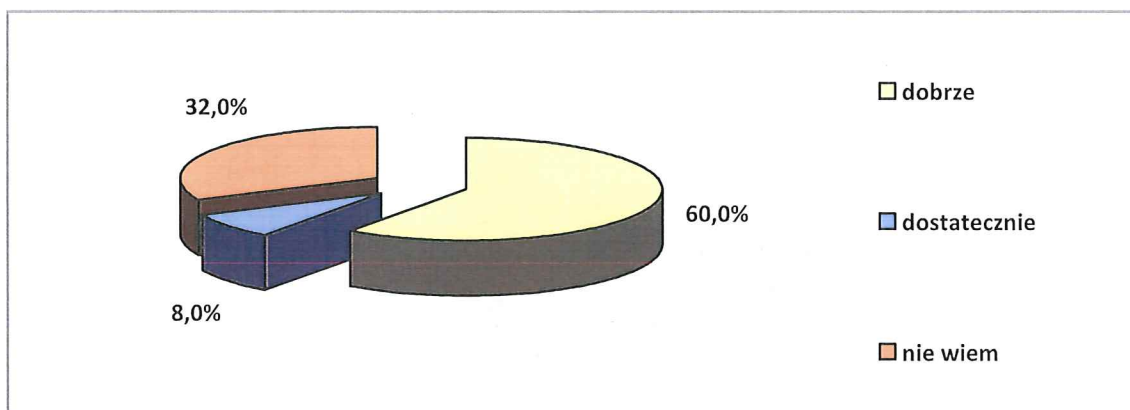

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej (52%) ankietowanych wybrało odpowiedź „nie wiem”. Według 40% badanych przemoc w rodzinie może się nasilać, a przeciwną opinię wyraziło 8% respondentów.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w gminie w związku z problemem przemocy w rodzinie. Uzyskane opinie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Podejmowane w gminie działania profilaktyczne dotyczące problemu przemocy w rodzinie zostały ocenione na ogół pozytywnie, aczkolwiek 32% badanych miało problem z odpowiedzią na to pytanie.

4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Informacje, które pomogły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań i zjawisk patologicznych uzyskano, poddając analizie ankiety wypełnione w siedmiu placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie gminy.

Do szkół biorących udział w niniejszym badaniu ankietowym uczęszczało w roku szkolnym 2019/2020 ogółem 1 014 uczniów i wychowanków. Zatrudniano tam w tym czasie 128 nauczycieli. Uczniowie 7 szkół mogli skorzystać z pomocy pedagoga, 5 placówek oferowało pomoc logopedy i doradcy zawodowego, a uczniowie 3 z nich byli objęci opieką pielęgniarską. Wszystkie szkoły zapewniały opiekę w ramach zajęć świetlicowych. Poniżej zamieszczono tabelę przedstawiającą dane dotyczące ujawnionych w szkołach na terenie gminy przypadków zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych.

Tabela 17. Przypadki negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	występowanie		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	1	3	6
sięganie po alkohol	0	0	7
sięganie po narkotyki	0	0	7
niszczenie mienia szkolnego	2	4	5
kradzieże na terenie szkoły	0	0	7
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	2	4	5
udział w grupach negatywnych	0	0	7
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	2	5
autoagresja	0	0	7
ucieczki z domu	0	0	7
przestępczość ujawniona	0	0	7
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	3	10	4

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do najczęściej obserwowanych wśród uczniów zachowań negatywnych należały: przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego, niszczenie mienia szkolnego oraz dyskryminacja w grupie rówieśniczej. Przedstawiciel jednej z badanych placówek zauważył wzrost negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych w ciągu ostatnich trzech lat.

Ankietowani z pozostałych 6 szkół nie odnotowali wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych. Jeden z pedagogów zwrócił uwagę na stale zwiększającą się liczbę uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, deficytami uwagi i uzależnionych od multimediów.

Ankietowani przedstawiciele placówek oświatowych wskazywali również najczęstsze problemy rodzin w pytaniu zamkniętym, gdzie należało wskazać liczbę ujawnionych przypadków danego zjawiska. Pozyskane dane liczbowe zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 18. Przypadki patologicznych zachowań i dysfunkcji stwierdzonych w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj zjawiska	występowanie	
	liczba ujawnionych przypadków	nie stwierdzono (liczba placówek)
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	11	3
zaniedbanie	1	6
przemoc w rodzinie	3	6
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	3	6

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

W środowisku rodzinnym uczniów stwierdzono 11 przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 3 przypadki uzależnień, 3 przypadki przemocy w rodzinie oraz 1 przypadek zaniedbania dzieci przez dom rodzinny. W odczuciu ankietowanych z 3 placówek w ostatnich trzech latach liczba przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów nie wzrosła, natomiast przedstawiciele 3 kolejnych szkół zauważyli ich wzrost – zwłaszcza jeśli chodzi o przypadki przemocy i uzależnień. Jeden z uczestników badania nie potrafił wypowiedzieć się w tej kwestii.

Działania profilaktyczne adresowane do uczniów, podejmowane na terenie szkoły

W ankietowanych placówkach podejmowane były różnorodne działania profilaktyczne odnoszące się w szczególności do zjawiska agresji i przemocy wśród uczniów. Najczęściej wymieniano: warsztaty, konkursy i pogadanki prowadzone przez pedagogów, specjalistów z PPP i policjantów, zajęcia dotyczące zapobiegania i reagowania na przemoc, lekcje wychowawcze i rozmowy indywidualne. Uczniowie uczestniczyli także w spotkaniach z terapeutami z Centrum Szkoleniowo-Terapeutycznego Self oraz spektaklach tematycznych prezentowanych przez Teatr Profilaktyczno-Edukacyjny „Maska” z Krakowa.

Działania skierowane do rodziców uczniów podejmowane przez szkoły

Szkoły podejmują różnorodne działania skierowane do rodziców uczniów. Wśród nich są m.in.: konsultacje indywidualne, pogadanki profilaktyczne, organizowane są spotkania z wychowawcami, pedagogiem i policjantami, a także przedstawicielami różnych instytucji (m.in. PPP i CST Self), przekazywane są materiały edukacyjne w celu podnoszenia kompetencji rodziców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, prowadzona jest też pedagogizacja rodziców. Placówki oświatowe oferują rodzinom z problemami pomoc w nawiązywaniu kontaktów z odpowiednimi instytucjami pomocowymi (GOPS, Sąd Rodzinny, Policja). W szkołach przeprowadzane są także ankiety i rozmowy diagnostyczne dotyczące problemu agresji w szkole, a we współpracy z rodzicami monitorowane są również formy spędzania wolnego czasu przez uczniów.

Pomoc oferowana przez szkołę uczniom z rodzin ubogich

Szkoła zapewnia uczniom z rodzin ubogich wszechstronne wsparcie, m.in. pomoc materialną, także w formie dożywiania (np. obiady w szkole – we współpracy z GOPS-em, udział w „Programie dla szkół”, w ramach którego uczniowie otrzymują bezpłatnie produkty spożywcze oraz akcja – szklanka herbaty podczas przerwy), bezpłatne podręczniki, stypendia szkolne oraz zasiłki szkolne. Placówki oświatowe udzielają informacji na temat możliwości uzyskania pomocy, zapewniają opiekę psychologiczno-pedagogiczną oraz dofinansowanie do wyjazdów i wycieczek, a także inicjują działania integracyjno-wychowawcze zapobiegające izolacji społecznej.

Pomoc uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, jaką oferuje szkoła

Szkoły zapewniają opiekę pedagoga i wychowawców, zajęcia w świetlicach szkolnych, rozmowy indywidualne oraz warsztaty z profilaktyki uzależnień, ułatwiają także kontakt z psychologiem i innymi specjalistami. W razie potrzeby placówki pośredniczą w nawiązaniu kontaktu, bądź kierują uczniów pod opiekę wyspecjalizowanych instytucji pomocowych (GOPS, PPP, PCPR, OIK, Sąd Rodzinny, kuratorzy).

Pomoc uczniom z rodzin dotkniętych problemem przemocy, jaką oferuje szkoła

W ramach działań szkoły na rzecz uczniów z rodzin dotkniętych problemami przemocy ankietowani wymienili m.in. monitorowanie sytuacji szkolnej i rodzinnej uczniów, diagnozowanie problemów i obejmowanie pomocą psychologiczno-pedagogiczną (terapia, porady i konsultacje ze specjalistami), rozmowy indywidualne, warsztaty profilaktyczne z zakresu uzależnień i przemocy, pomoc wychowawców, a także współpracę z GOPS-em,

Zespołem Interdyscyplinarnym, Policją i Sądem Rodzinnym. Nauczyciele oferują wsparcie emocjonalne i edukacyjne w ramach zajęć wyrównawczych, kształtują samoocenę i podnoszą poczucie wartości uczniów, bazując na ich mocnych stronach, prowadzą także pedagogizację rodziców.

Współpraca szkół z Policją i innymi instytucjami lub organizacjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W placówkach oświatowych odbywają się spotkania, warsztaty i prelekcje z przedstawicielami Policji, Sądu Rejonowego i kuratorami sądowymi oraz specjalistami z PPP, GOPS-u i Centrum Szkoleniowo-Terapeutycznego Self. W ramach takiej współpracy realizowane są różnorodne przedsięwzięcia profilaktyczne, uświadamiające i informacyjne, rozpoznawane jest funkcjonowanie rodzin, prowadzona jest pedagogizacja rodziców. Uczniowie, a często także rodzice i nauczyciele, mają okazję poznać wiele aspektów dotyczących zjawiska przemocy oraz uzależnień, jak konsekwencje zdrowotne, rodzinne, społeczne i obyczajowe, ale również regulacje prawne, jakie mają tu zastosowanie.

Działania konieczne dla pełniejszego rozpoznania problemów rodzin uczniów w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie

Przedstawiciele placówek oświatowych zwrócili szczególną uwagę na potrzebę zatrudnienia psychologów szkolnych, zorganizowanie poradnictwa rodzinnego i zajęć terapeutycznych dla rodziców oraz szkolenie nauczycieli i wychowawców w zakresie rozpoznawania i diagnozowania problemów uczniów i rodzin. Za nie mniej istotne uznano współpracę oraz wymianę informacji pomiędzy szkołą a pracownikami GOPS-u, którzy mają większy wgląd w sytuację rodzin, aby dokładnie i szybko rozpoznać problemy i odpowiednio zareagować.

4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 36 uczniów najstarszych klas szkół podstawowych z terenu gminy, z czego 39% stanowiły kobiety, a 61% mężczyźni. Zdecydowaną większość wśród ankietowanych stanowili uczniowie w wieku 14 lat (69%), a 14% tej próby stanowili uczniowie w wieku 15 lat. Znacznie mniej (6%) respondentów było w wieku 13 lat, a młodzież w wieku 16 lat stanowiła zaledwie 3% ogółu uczestników badania, natomiast 8% ankietowanych nie określiło swojego wieku.

W pierwszej kolejności uczniowie mieli za zadanie wybrać zachowania, które ich zdaniem są przejawem przemocy. Uzyskane wyniki zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 19. Rodzaje zachowań przemocowych w opinii uczniów szkół podstawowych

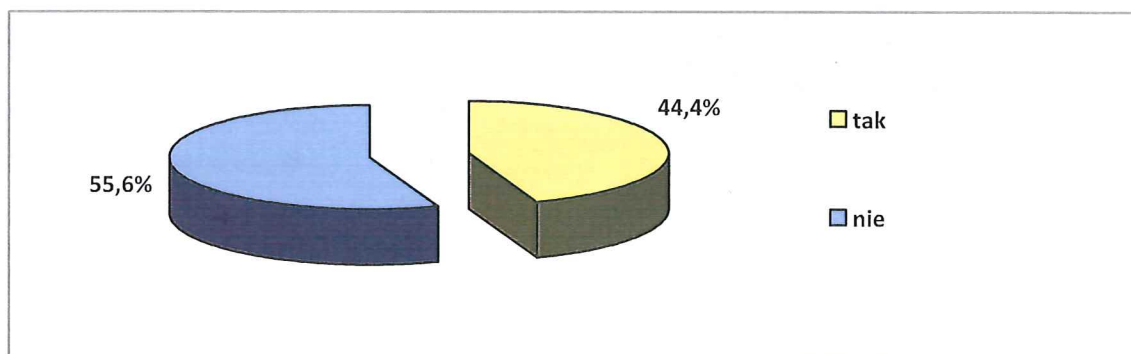
rodzaj zachowań	liczba wskazań	odsetek wskazań %
popychanie	23	63,9%
uderzanie	29	80,6%
kopanie	23	63,9%
duszenie	29	80,6%
szarpanie	23	63,9%
przypalanie ciała	27	75,0%
policzkowanie	24	66,7%
szantaż	24	66,7%
ośmieszanie	24	66,7%
grożenie	26	72,2%
nadmierna krytyka	18	50,0%
szkalowanie w Internecie	21	58,3%
nękanie sms-ami	20	55,6%

Dane z badania środowiska uczniowskiego.

Żadne z 13 możliwych do wyboru zachowań przemocowych nie zostało wskazane przez wszystkich ankietowanych uczniów. Wśród najliczniej wskazywanych zachowań, które uczniowie uznali za przejaw przemocy, znalazły się: uderzanie i duszenie (po 80,6% uczniów), przypalanie ciała (75%), grożenie (72,2%) oraz policzkowanie, szantaż i ośmieszanie (po 66,7%). Najmniejszy odsetek wskazań dotyczył nadmiernej krytyki (50%).

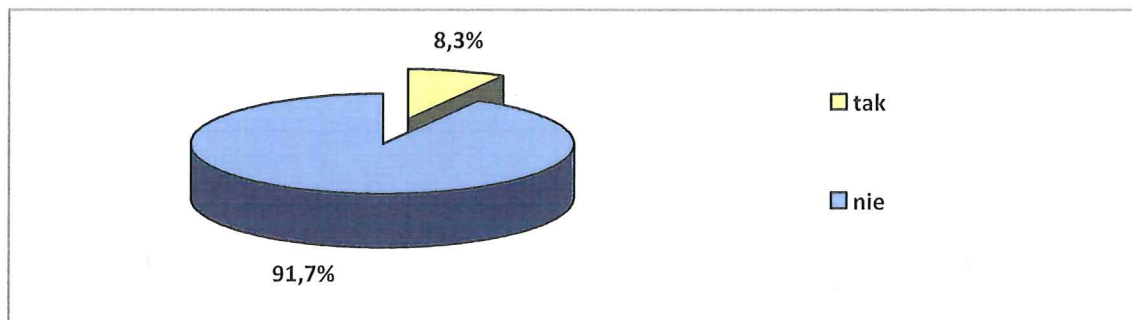
Kolejnym zagadnieniem poddanym ocenie respondentów była kwestia doświadczania przemocy ze strony rówieśników oraz w środowisku rodzinnym. Poniższe wykresy ilustrują rozkład odpowiedzi na pytania o doznawanie przemocy ze strony rówieśników i w swojej rodzinie.

Wykres 15. Czy doznałeś/doznałaś kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy ze strony rówieśników?

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Wykres 16. Czy doznałeś/doznałaś kiedykolwiek jakiegokolwiek rodzaju przemocy w swojej rodzinie?

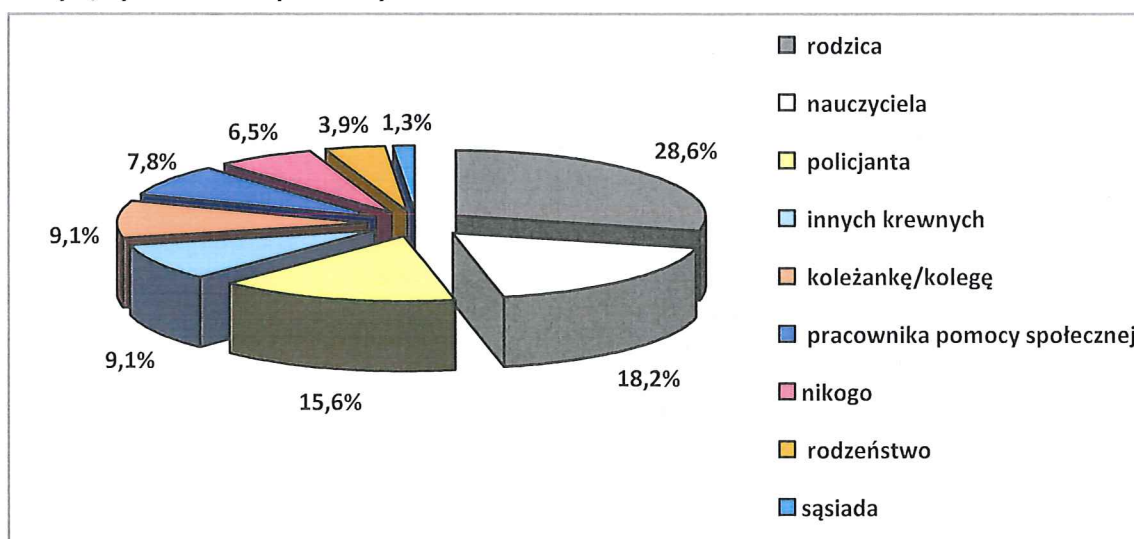
Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Większość respondentów odpowiedziała na te pytania przecząco. Jednak na uwagę zasługuje fakt, iż 44,4% uczniów przyznało, że doświadczyło przemocy ze strony rówieśników, a 3 osoby spośród ankietowanych potwierdziły występowanie zjawiska przemocy w domu rodzinnym.

W następnym pytaniu sondowano uczniów, czy słyszeli o przypadkach przemocy w rodzinach swoich znajomych. Zdecydowana większość z nich (80,6%) nie ma wiedzy o występowaniu przemocy w domach osób im znanych. Jednocześnie 19,4% respondentów zadeklarowało, że słyszało o przypadkach przemocy w domach osób z ich otoczenia.

Na pytanie: „Czy uważasz, że będąc świadkiem lub ofiarą przemocy lub przemocy w rodzinie, należy kogoś o tym poinformować?”, zdecydowana większość (80,6%) odpowiedziała twierdząco. Rozkład odpowiedzi w tym zakresie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 17. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Uczestnicy badania zadeklarowali, że najczęściej swoją wiedzą o przemocy podzieliliby się z rodzicem, nauczycielem, a także policjantem. W dalszej kolejności wymieniono innych krewnych, koleżanki i kolegów lub pracownika pomocy społecznej.

Na pytanie: „Czy uważasz, że należy prowadzić akcje i kampanie informacyjne na temat przemocy w rodzinie?”, zdecydowana większość (74,3%) badanych odpowiedziała twierdząco. Jednocześnie prawie 26% ankietowanych uważa prowadzenie takich działań za bezzasadne.

Kolejna kwestia dotyczyła uczestnictwa uczniów w zajęciach poświęconych problemom przemocy w rodzinie. Udział w takich zajęciach potwierdziło 13,9% badanych. Jednak aż 86,1% ankietowanych twierdzi, że nigdy nie uczestniczyło w zajęciach związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące obaw o możliwość doświadczenia przemocy połowa badanych (57,5%) zadeklarowała, że nie ma takich obaw. Wśród uczniów obawiających się przemocy, najwięcej ankietowanych (30,6%) wskazało na przemoc rówieśniczą, ale niepokój może budzić fakt, iż 19,4% badanych ujawniło, że obawia się przemocy w rodzinie.

5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM

W celu zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom, zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, została wprowadzona procedura postępowania w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia.

Procedura ma zastosowanie w sytuacji stwierdzenia faktu bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej w trakcie wykonywania przez niego obowiązków służbowych. Pracownik socjalny jest zobowiązany do interwencji także w przypadku powzięcia informacji o fakcie przemocy z innego źródła, np. z informacji innych osób. Może to być również powiadomienie złożone przez Policję w godzinach pracy ośrodka pomocy społecznej. Celem interwencyjnego zabezpieczenia dziecka jest zapobieżenie negatywnym skutkom wynikającym ze stwierdzonego stanu zagrożenia zdrowia lub życia dziecka przebywającego w rodzinie. Pracownik socjalny zobowiązany jest powiadomić rodzica lub opiekuna prawnego o możliwości złożenia zażalenia na odebranie dziecka.

W przypadku podjęcia przez pracownika socjalnego wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką decyzji o odebraniu dziecka i umieszczeniu go u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, zostaje wypełnione oświadczenie o powierzeniu dziecka przez pracownika socjalnego.

6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT służy identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się obszary zdefiniowane hasłowo: **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; kapitał społeczny i ludzki.**

OBSZAR I: RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> zapewnianie rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie zapewnianie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> brak na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (jak np. świetlice środowiskowe) nieprowadzenie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problem przemocy w rodzinie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> odpowiednia liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie niezwiększająca się liczba przypadków przemocy w rodzinie na terenie gminy widoczne zmniejszenie się społecznego przyzwolenia na zjawisko przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> nasilająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin i stale rosnąca liczba rodzin dysfunkcyjnych wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego

Analiza uwarunkowań dla obszaru *rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie* wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom rodzin i zapewnianie tym rodzinom wsparcia asystentów rodziny, zapewnianie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie, a także dostępu do

poradnictwa specjalistycznego rodzinom wymagającym tej formy wsparcia oraz zatrudnienie odpowiedniej kadry.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Stale rosnąca liczba rodzin dysfunkcyjnych na terenie gminy, nasilająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin oraz wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego – to kwestie, które należy uwzględnić w programowaniu działań w tym obszarze.

OBSZAR II: ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej dla osób dotkniętych problemami uzależnień • prowadzenie przez placówki oświatowe wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień i przemocy w rodzinie • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> • brak odpowiednio przygotowanej kadry do pracy z osobami uzależnionymi
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy • niewzrastająca liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • brak zagrożenia w gminie przestępczością, w tym wśród nieletnich 	<ul style="list-style-type: none"> • stale rosnąca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • zwiększające się zapotrzebowanie na poszerzenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi

Analiza uwarunkowań dla obszaru *zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne* uwypukliła zagrożenia, jak np. stale rosnąca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia czy zwiększające się zapotrzebowanie na poszerzenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi. Mimo przewagi mocnych stron oraz dostrzeganych szans (niewzrastająca liczba dzieci i młodzieży sięgających po alkohol lub narkotyki, brak zagrożenia w gminie przestępczością, w tym wśród nieletnich, rosnące zainteresowanie mieszkańców gminy zdrowym trybem życia), wskazane zagrożenia mogą w istotny sposób

rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanego programu.

OBSZAR III: KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy w ostatnich latach • prowadzenie w gminie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej • dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej • możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w tym dotyczących kwestii przemocy w rodzinie, przez pracowników pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • długotrwałe uzależnienie klientów od pomocy – powielanie dysfunkcyjnych wzorców i korzystanie z pomocy społecznej przez kolejne pokolenia • przewaga podejmowania działań ratowniczych nad profilaktycznymi
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • potencjał gminy zapewniający jej rozwój oraz umożliwiający wzrost poziomu i jakości życia jej mieszkańców • zmniejszająca się liczba osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • utrzymujące się na stałym poziomie zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej na terenie gminy • wystarczające i dostosowane do aktualnych potrzeb poziom kwalifikacji oraz liczebność kadr pomocowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wypalenie zawodowe i niski prestiż zawodowy kadr ośrodka pomocy społecznej

Analiza uwarunkowań dla obszaru kapitał społeczny i ludzki każe zwrócić uwagę na dostrzegane szanse, jak zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją, utrzymujące się na stałym poziomie zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej czy zapewniający rozwój oraz umożliwiający wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców potencjał gminy.

Należy zwrócić uwagę na mocne strony dostrzegane w tym obszarze, jak odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia mieszkańców, prowadzenie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej, jak również dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadrę GOPS-u. Niemniej nie można nie dostrzegać słabych stron, jak długotrwałe uzależnienie klientów od pomocy oraz zagrożeń, do których zaliczono wypalenie zawodowe i niski prestiż zawodowy kadr ośrodka pomocy społecznej.

7. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki antyprzemocowej gminy Czarna na lata 2020-2025. W jej ramach zostały wskazane trudności napotkane przy wdrażaniu programu, osiągnięcia w jego realizacji, przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania oraz przedsięwzięcia, które należałoby podjąć w nowym okresie programowania.

Trudności napotkane przy wdrażaniu programu:

- brak osobnego pomieszczenia (pokoju) w budynku GOPS-u, w którym można prowadzić rozmowy z osobami uwikłanymi w problem przemocy, zapewniając przy tym swobodę, intymność i poczucie bezpieczeństwa,
- ograniczone środki finansowe na organizację dodatkowej pomocy psychologicznej świadczonej na terenie gminy,
- dodatkowe obowiązki nałożone na pracowników socjalnych i obciążenie związane z prowadzeniem dokumentacji w ramach realizacji procedury „Niebieska Karta”.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu

- prowadzenie aktualnych diagnoz zjawiska przemocy w gminie Czarna,
- zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w problematykę dotyczącą przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- odnotowany spadek zastosowanych procedur „Niebieska Karta”,
- zwiększenie dostępności mieszkańców gminy do informacji o służbach, instytucjach i organizacjach udzielających pomocy i wsparcia osobom uwikłanym w problem przemocy w rodzinie (ofiara, sprawca, świadek).

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania programu

- wszystkie zaplanowane działania wdrażane w ramach programu udało się podjąć, jednak nie wszystkie zostały zrealizowane na wysokim poziomie.

Przedsięwzięcia, które należałoby podjąć lub kontynuować w nowym okresie programowania

- edukacja i profilaktyka w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy,

- prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie zachowań agresywnych, przemocowych wśród dzieci i młodzieży (m.in. kontynuacja gminnego międzyszkolnego konkursu profilaktyczno-wychowawczego realizowanego przez Zespół Interdyscyplinarny we współpracy z Zespołem Szkół w Krzemienicy).

Ogólna ocena realizacji założeń programu

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniego programu, uwzględniając osiągnięcia, ograniczenia, zachodzące lokalnie zmiany związane ze zjawiskiem przemocy w rodzinie, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, tak że ocena: 1 – oznacza, że programu nie wdrożono; 2 – oznacza, że rozpoczęto wdrażanie założeń programu; 3 – oznacza, że częściowo wdrożono przyjęte założenia programu; 4 – oznacza, że osiągnięto zaawansowany stopień wdrożenia założeń programu; 5 – oznacza, że w pełni i skutecznie wdrożono założenia programu, zaproponował **ogólną ocenę realizacji programu na poziomie 4.**

Uzasadniając przyjętą ocenę podkreślono, że wszystkie zaplanowane działania w dotychczas wdrażanym programie zostały podjęte i zrealizowane. Przy podejmowanych działaniach pod uwagę zostały wzięte cel główny oraz cele szczegółowe zawarte w programie. Z uwagi na ograniczenia organizacyjno-finansowe, prawne i kadrowe nie wszystkie działania zostały zrealizowane na wysokim poziomie.

III PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Wyniki diagnozy problemów przemocy w rodzinie na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, danych z badań ankietowych oraz analizie SWOT, a także wnioski z oceny wdrożenia poprzednio realizowanego programu pozwoliły na opracowanie założeń Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Czarna na lata 2020-2025. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania zjawiska przemocy w rodzinie, jak i zapobiegania temu zjawisku w przyszłości.

1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Czarna na lata 2020-2025, jest następujący:

**Zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie na terenie gminy,
wspieranie i ochrona ofiar oraz skuteczne oddziaływanie
na sprawców przemocy w rodzinie.**

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją wyznaczonych i przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań.

2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: Wspieranie rodzin doświadczających przemocy lub zagrożonych przemocą.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Pomoc finansowa i rzeczowa oraz specjalistyczne poradnictwo dla rodzin dotkniętych przemocą.	2020-2025	GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - rodzaj wsparcia - liczba porad 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego i psychologicznego rodzin doświadczających przemocy
Praca socjalna z rodzinami, w których występuje przemoc.	2020-2025	GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w postaci pracy socjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby rodzin, w których wielokrotnie interweniowano z powodu przemocy domowej - włączenie społeczne rodzin izolujących się i izolowanych
Poszerzenie dostępu do pomocy terapeutycznej i prawnej dla osób i rodzin dotkniętych przemocą.	2020-2025	GOPS, GKRPA, ZI, NGO-s	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba i rodzaj porad 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie kondycji i poprawa funkcjonowania rodzin
Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą	w razie zaistnienia konieczności	GOPS, PCPR, OIK, SOW, NGO-s	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, którym udzielono wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> - zapobieganie eskalacji przemocy w rodzinie

w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.				- zapewnienie komfortu socjalnego i psychologicznego osobom i rodzinom dotkniętym przemocą
Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2020-2025	GOPS, GKRPA, ZI, PK, placówki oświatowe, Policja, placówki ochrony zdrowia, NGO-s, Kościół	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba i rodzaj porad - liczba podjętych interwencji	- zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom - wzmocnienie kondycji rodzin doświadczających przemocy - wzmocnienie rodzin narażonych na przemoc - ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie
Prowadzenie rozmów i kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.	2020-2025	GKRPA, ZI, GOPS	- liczba przeprowadzonych rozmów ze sprawcami przemocy - liczba sprawców przemocy skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.	- zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową - zmiana zachowań sprawców przemocy
Pomoc sprawcom przemocy w powrocie do prawidłowego	2020-2025	GOPS, GKRPA, ZI, Policja, SR, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań	- zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową

funkcjonowania w społeczeństwie po zakończonym procesie działań resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych.				- poprawa relacji w rodzinach doświadczających przemocy
--	--	--	--	---

CEL OPERACYJNY 2.: Prowadzenie na terenie gminy działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych mających na celu eliminowanie zjawiska przemocy w rodzinie.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Upowszechnianie informacji o instytucjach i organizacjach świadczących pomoc ofiarom agresji i przemocy w rodzinie.	2020-2025	GOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki kultury, Policja, media lokalne, NGO-s, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom doświadczającym przemocy
Zwiększanie motywacji do zmian w zakresie funkcjonowania psychologicznego, rodzinnego i społecznego członków rodzin, w których występuje przemoc i zagrożonych przemocą.	2020-2025	GOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, PPP, OIK, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób objętych działaniami	- wzrost świadomości i kompetencji społecznych - niwelowanie niekorzystnych zjawisk z życia społecznego i rodzinnego - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Prowadzenie pogadarek, prelekcji na temat przemocy w rodzinie.	2020-2025	GKRPA, ZI, GOPS, placówki oświatowe, PPP, NGO-s	- liczba i rodzaj pogadarek i prelekcji - liczba uczestników	- podniesienie umiejętności zapobiegania problemom

				dotykającym rodzinę - zmiana świadomości społecznej
Przeprowadzanie akcji profilaktycznych, organizowanie imprez kulturalnych i sportowych z uwzględnieniem kwestii przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2020-2025	UG, RG, GOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, PPP, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- zmiana nastawień do problemu przemocy w rodzinie - zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy rodzinie - umocnienie prawidłowego modelu rodziny
Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny i promowanie potrzeby zachowania odpowiednich relacji wśród jej członków.	2020-2025	GOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, PPP, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- wzmocnienie rodzin - eliminowanie zjawisk zakłócających prawidłowe funkcjonowanie rodzin - przywracanie właściwych relacji w rodzinie
Podejmowanie działań zmierzających do rozładowania stresu i agresji w środowisku dzieci i młodzieży poprzez sport i uczestnictwo w kulturze.	2020-2025	UG, RG, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, NGOs, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- wyzwalanie pozytywnych emocji - integrowanie środowiska dzieci i młodzieży oraz społeczności lokalnej - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

CEL OPERACYJNY 3.: Doskonalenie kompetencji kadr samorządowych i organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Doskonalenie kompetencji zawodowych pracowników pomocy społecznej w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą.	2020-2025	GOPS, GKRPA, ZI, PCPR, ROPS, Policja, placówki ochrony zdrowia, SR, PR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj odbytych szkoleń - liczba pracowników doskonalących kwalifikacje 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie kompetencji służb społecznych - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - zwiększenie skuteczności podejmowanych działań pomocowych - poszerzenie zakresu i form wsparcia adresowanego do rodzin doświadczających przemocy domowej i zagrożonych przemocą - poprawa funkcjonowania rodzin objętych wsparciem
Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2020-2025	UG, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, Policja, SR inne podmioty, których przedstawiciele biorą	<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań ZI - liczba grup roboczych - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania

		udział w działaniach ZI		i kondycji rodzin
Organizowanie szkoleń i warsztatów dla nauczycieli na temat przemocy w środowisku szkolnym i rodzinnym uczniów.	2020-2025	UG, placówki oświatowe, GKRPA, ZI, PPP	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj szkoleń - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie wiedzy nauczycieli w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy - podwyższenie kompetencji kadr pedagogicznych w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą. - eliminowanie zachowań agresywnych w środowisku uczniowskim - wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa osób i rodzin doświadczających przemocy
Wspieranie organizacji pozarządowych w podejmowanych działaniach o charakterze profilaktycznym oraz	2020-2025	UG, GKRPA, GOPS, ZI placówki oświatowe, Policja, NGOs, Kościół, społeczność lokalna	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba podmiotów objętych wsparciem 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie skuteczności ochrony ofiar przemocy - zapobieganie eskalacji przemocy w danej

mającym na celu zapobieganie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie.				rodzynie - zapewnienie komfortu socjalnego i psychologicznego osobom i rodzinom dotkniętym przemocą
Monitorowanie i kontrolowanie problemów agresji i przemocy występujących w gminie.	2020-2025	UG, ZI, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, Policja, Sąd Rejonowy, PCPR, PPP, placówki ochrony zdrowia	- liczba i rodzaj przestępstw popełnionych na terenie gminy - liczba i rodzaj wykroczeń na terenie gminy - liczba Niebieskich Kart - liczba osób objętych dozorem i nadzorem kuratorskim	- zmniejszenie liczby osób i rodzin doświadczających przemocy - wzmacnianie bezpieczeństwa psychologicznego rodzin doświadczających przemocy

CEL OPERACYJNY 4: Współpraca podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2020-2025	UG, GKRPA, GOPS, ZI, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin

				dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Integrowanie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w gminie poprzez stałą współpracę podmiotów działających na terenie gminy i podmiotów spoza gminy wspierających mieszkańców.	2020-2025	UG, RG, GOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, Policja, SR, PR, PCPR, PPP, SOW, NGOs, Kościół	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Poszerzanie współpracy podmiotów w zakresie wzmocnienia kondycji rodzin zamieszkujących w gminie i eliminowania niekorzystnych zjawisk mających wpływ na komfort i jakość ich życia.	2020-2025	UG, RG, GOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, Policja, SR, PR, PCPR, PPP, NGOs, Kościół	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - utrwalenie w świadomości społecznej wzorca rodziny prawidłowo wypełniającej przypisane jej funkcje i wolnej od zachowań patologicznych
Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.	2020-2025	UG, RG, GKRPA, ZI, GOPS, Policja, PR, SR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa komfortu i warunków życia mieszkańców gminy

Legenda

UG – Urząd Gminy Czarna

RG – Rada Gminy Czarna

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej

ZI – Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Czarnej

SR – Sąd Rejonowy

PR – Prokuratura Rejonowa

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

SOW – Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

NGOs – organizacje pozarządowe

IV REALIZACJA PROGRAMU

1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordinatorem Programu będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Czarnej. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt Gminy Czarna, Rada Gminy Czarna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej, Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Czarnej, placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łańcucie, Powiatowy Urząd Pracy w Łańcucie, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

2. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring Programu, polegający na gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Czarnej – koordynatora programu, przy udziale członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli służb, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Celem monitoringu będzie badanie czy realizacja działań przebiega bez zakłóceń. Monitoring realizacji Programu umożliwi:

- systematyczną obserwację efektów podejmowanych działań,
- weryfikację zgodności założonych celów z osiąganymi efektami,
- ocenę zaangażowania podmiotów w realizację działań.

Do monitoringu wykorzystane zostaną wskaźniki realizacji działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów programu. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Ewaluacja Programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Celem ewaluacji będzie ocena efektywności Programu poprzez gromadzenie, analizę i interpretację danych. Z prowadzonego monitoringu i ewaluacji zostanie przygotowany zbiorczy raport (sprawozdanie), który zostanie przedstawiony Wójtowi Gminy Czarna do końca marca każdego roku.

3. FINANSOWANIE

Działania podejmowane w ramach realizacji Programu, związane z osiągnięciem wyznaczonych celów, finansowane będą ze środków własnych Samorządu Gminy. Przewiduje się również współudział w finansowaniu ww. działań ze środków budżetu państwa.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy.....	3
Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieska Karta” za rok 2019	4
Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2017-2019.....	10
Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2017-2019	11
Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	12
Tabela 6. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu i wydatki na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień w gminie w latach 2017-2019	13
Tabela 7. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	13
Tabela 8. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2017-2019	14
Tabela 9. Działalność GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.....	14
Tabela 10. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Czarna w latach 2017-2019	16
Tabela 11. Dane Komendy Powiatowej Policji w Łańcucie dotyczące przemocy w rodzinie na terenie gminy Czarna w 2019 r.	17
Tabela 12. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u w latach 2017-2019	19
Tabela 13. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u z powodu przemocy w rodzinie, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2017-2019.....	19
Tabela 14. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy	20
Tabela 15. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady	24
Tabela 16. Parafie rzymskokatolickie w gminie w 2019 roku	25
Tabela 17. Przypadki negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2019/2020	32
Tabela 18. Przypadki patologicznych zachowań i dysfunkcji stwierdzonych w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2019/2020	33
Tabela 19. Rodzaje zachowań przemocowych w opinii uczniów szkół podstawowych	36
Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci	9
Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku	9
Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?	26
Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?	27
Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?	27
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	28
Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?	29
Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?.....	29
Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?.....	29
Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?	30
Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?	30
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?.....	30
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?.....	31
Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?.....	31
Wykres 15. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegóż formy przemocy ze strony rówieśników?	36
Wykres 16. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegóż formy przemocy w swojej rodzinie?	37
Wykres 17. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie?	37

